

Gregoriántisztaságú Bartók

Bartók Béla: Gyermek- és nőikarok
Schola Hungarica, vezényel: Dobszay László
DDD, HCD 31080, Hungaroton

A Budapesti Tavaszi Fesztiválon 2000. március 22-én ünnepelte fennállásának 30. évfordulóját a Schola Hungarica. A Magyarországon egyedülálló arculatú énekegyüttes természetesen a fő profiljának számító gregorián művek előadásával töltötte ki a jubileumi koncertet. Én most mégis inkább egy más műfaj felvételük méltatásával szeretném őket köszönteni.

Noha Magyar Gregoriánium címen megjelent sorozatukkal lettek leginkább nemzetközileg ismertek és keresettek, a "Scholások" számomra talán legnagyobb fegyverténye Bartók egyneműkarainak felvétele volt. Volt szerencsém hallani őket koncerten is evvel a műsorral, s bizony lenyűgözött a produkció. Ennek már vagy tíz éve, hiszen a Dobszay László és Szendrei Janka vezette társulat 1988-89-ben vette lemezzre az addig szinte tabunak számító Bartók-műveket. Szinte tabunak, mondom, merthogy hallgatólagosan ugyan, de a szakmában a Győri Leánykar és vezetőjük, a vasszigorú Szabó Miklós privilégiumának számított a Bartók-egyneműkarok előadása. Hallottam őket is még talán a hetvenes években, jó volt. De nyiladozó elmével is megállapítható volt, hogy az "csak" egy profi előadás volt. A Dobszay-féle Schola-előadás a nyolcvanas évek végén viszont a reveláció erejével hatott. Az zene volt a javából. Megmutatta, hogy miről is szólnak ezek a látszólag egyszerű Bartók-művek. Szabó rideg, száraz tudós módjára közelíti meg a műveket, ez a kritikai közreadásnak – nem tagadom – nagy hasznára is van, de Dobszay, kérem szépen, zenész. Zenész, annak ellenére, hogy muzikológiai irányultsága nyilvánvaló, annak ellenére, hogy diktatórikus módszerei köztudottak. Csak azért muzikológus, mert érdeklő az általa előadott művek háttere, s azért diktatórikus, mert annyira elkötelezett a zene, bocsánat, a ZENE iránt, hogy nem tudja elviselni a közepszerűséget, a megalkuvást. Viszont belül, még ha nem is látszik elsőre, nagyon nagy ember. Bocsánat, EMBER. Van talán, amiben téved, sok irigye, ellensége van, de mindenkinek van ellensége, akinek eredményei vannak, különösen, ha ezek az eredmények bizonyos igények következményei.

Dobszay igényessége pozitív értelemben rányomja bélyegét az egész felvételre (ami kis késéssel, csak 1994-ben jelent meg a Hungarotonnál). A Schola Hungarica előadása tiszta, mindenféle értelemben. Biztosan jótékonyan hatott hangzásukra a gregorián zenében kötelező letisztult éneklés, csengő, szinte mennyei hangzás, mindenesetre a Bartók-művek hallatlanul csengően, tisztán, éretten, mégis gyermekien szólalnak meg. S ennek a hangzásnak a kialakításában Pécsi Ferenc hangmérnök is méltó társa volt a kórusnak, panaszunk nem lehet. Kiváló zenei, kiváló technikai teljesítmény. Néha talán már túlon túl tiszta a Schola hölgyeinek éneklése. De sohasem műanyagszerű, sohasem művi. A szöveg mindig jól artikulált és érthető, ami azért a jó kórushangzásnak mindig alapfeltétele, ugyanakkor az előadás hallatlanul sima, ha kell, szöveg szerint érzékletes. Dobszay tudja, mit akar, s tudja, meddig mehet el. Maximalizmusa ellenére realista. Az eredmény önmagáért beszél.

Akár gregorián, akár más stílus: még sok, nagyon sok boldog születésnapot, Schola Hungarica!

Ittész Tamás

(megjelent az AUDIO c. lapban 2000-ben)